

B O G A N M E L D E L S E R

Erling Petersen : Pengene våre. H. Aschehoug & Co. Oslo. 1945. 229 Sider.

Johan Vogt : Pengerikelihood og Rentepolitik. H. Aschehoug & Co. Oslo 1947. 62 Sider.

Professor Petersen har skrevet en populær Fremstilling af Pengelæren. Den er nok populær, for saa vidt som den ikke gaar i Dybden med Problemer som Pengenes Værdi og Købekraftsparitetsteorien, men den er opbygget efter en gammeldags akademisk Tradition, hvorefter man først skal have flere Sider om Pengene som Byttemiddel, Værdimaaler og Opbevaringsmiddel og en Række Definitioner, tilmed udbygget med historiske Afsnit, forinden man kommer til de interessante Problemer om Pengeværdien, Valutakurserne — og de moderne Pengesystemer, der dels er valutabundet og dels maa virke under et bundet Prisniveau. Mon ikke den almindelige Læser bliver træt ved disse lange og efter mit Skøn ganske overflødige Forberedelser, hvor der tilmed kommer Sætninger som denne (Side 81): »Alle de regler som gjælder for utstedelsen av penger av forskjellige typer, danner tilsammen hva vi kan kalle et pengesystem«.

De sidste to Trediedele af Bogen er mere interessevekkende. Forklaringen af Guldfod og Papirfod samt Inflation tydeliggøres med historiske Eksempler. Til Trods for, at Fremstillingen ogsaa her er bred, faar man dog for lidt at vide om Pengesystemernes Virkemaade. Rentepolitik og Obligationskøb og -salg nævnes uden nogen særlig Forklaring af Virkningerne af disse Operationer, og blandt de mange historiske Træk, der flettes ind i Fremstillingen, er det besynderligt, at Pengekrisen omkring 1931 kan affærdiges med 3 Linier. Afsnittene om Pengeværdien er gode. Forklaringen bygges op paa Omsætningsligningen samtidig med, at man forstaar, at Indkomstens Dannelse og dens Anvendelse har Betydning for Prisudvik-

lingen. Det samme gælder Afsnittene om Inflation, Deflation og Pengesystemer under et bundet Prissystem. I Forbindelse med det sidste introduceres den »sorte Børs« i Litteraturen som et nødvendigt Resultat af Pengerikelihood og en ikke fuldt gennemført Rationering.

Johan Vogts lille Bog henvender sig ogsaa til Ikke-Socialøkonomer. Den handler om et Afsnit af Pengepolitikken, som kun har faaet en meget lille Plads i Erling Petersens Fremstilling og gaar lige ud i den aktuelle Debat om den fremtidige Rentefods Højde. Den eneste Grund til at nævne de to Bøger i Forbindelse med hinanden er, at det kunde bidrage til at belyse Spørgsmaalet om, hvorledes man skal lægge de økonomiske Problemer op for Ikke-Fagfolk for at vække Interesse og Forstaaelse for dem. I begge Henseender tror jeg, at man vinder mere Land ved at gaa lige til Sagen som Johan Vogt end gennem en langsommelig Belæring som i Erling Petersens Bog, hvor man først i et følgende Bind kan vente de aktuelle Problemer diskuteret.

Vogt hævder, at Bank- og Forsikringsfolk er blevet hængende i den ortodokse Renteteori, hvorefter Rentefodens Højde beror paa Sammenhængen mellem Omfanget af den løbende Opsparing og Kapitalefterspørgslen og derfor tror, at den nugældende relativt lave Rente er et forbigaaende Fænomen. Heroverfor præsenterer Vogt den moderne *keynske* Renteteori, hvorefter Rentefoden er en bestemmende Faktor for den løbende Totalindkomst i Samfundet, og dens Betydning for Opsparingen først og fremmest maa betragtes i Sammenhæng med denne Totalindtægt. Det konstateres, at den moderne Renteteori er udformet forskelligt i de tre nordiske Lande. Det skyldes institutionelle og historiske Forhold samt Økonomernes Grad af »radikalitet«. Dette

B O G A N M E L D E L S E R

Erling Petersen : Pengene våre. H. Aschehoug & Co. Oslo. 1945. 229 Sider.

Johan Vogt : Pengerikelihood og Rentepolitik. H. Aschehoug & Co. Oslo 1947. 62 Sider.

Professor Petersen har skrevet en populær Fremstilling af Pengelæren. Den er nok populær, for saa vidt som den ikke gaar i Dybden med Problemer som Pengenes Værdi og Købekraftsparitetsteorien, men den er opbygget efter en gammeldags akademisk Tradition, hvorefter man først skal have flere Sider om Pengene som Byttemiddel, Værdimaaler og Opbevaringsmiddel og en Række Definitioner, tilmed udbygget med historiske Afsnit, forinden man kommer til de interessante Problemer om Pengeværdien, Valutakurserne — og de moderne Pengesystemer, der dels er valuta-bundet og dels maa virke under et bundet Prisniveau. Mon ikke den almindelige Læser bliver træt ved disse lange og efter mit Skøn ganske overflødige Forberedelser, hvor der tilmed kommer Sætninger som denne (Side 81): »Alle de regler som gjælder for utstedelsen av penger av forskjellige typer, danner tilsammen hva vi kan kalle et pengesystem«.

De sidste to Trediedele af Bogen er mere interessevekkende. Forklaringen af Guldfod og Papirfod samt Inflation tydeliggøres med historiske Eksempler. Til Trods for, at Fremstillingen ogsaa her er bred, faar man dog for lidt at vide om Pengesystemernes Virkemaade. Rentepolitik og Obligationskøb og -salg nævnes uden nogen særlig Forklaring af Virkningerne af disse Operationer, og blandt de mange historiske Træk, der flettes ind i Fremstillingen, er det besynderligt, at Pengekrisen omkring 1931 kan affærdiges med 3 Linier. Afsnittene om Pengeværdien er gode. Forklaringen bygges op paa Omsætningsligningen samtidig med, at man forstaar, at Indkomstens Dannelse og dens Anvendelse har Betydning for Prisudvik-

lingen. Det samme gælder Afsnittene om Inflation, Deflation og Pengesystemer under et bundet Prissystem. I Forbindelse med det sidste introduceres den »sorte Børs« i Litteraturen som et nødvendigt Resultat af Pengerikelihood og en ikke fuldt gennemført Rationering.

Johan Vogts lille Bog henvender sig ogsaa til Ikke-Socialøkonomer. Den handler om et Afsnit af Pengepolitikken, som kun har faaet en meget lille Plads i Erling Petersens Fremstilling og gaar lige ud i den aktuelle Debat om den fremtidige Rentefods Højde. Den eneste Grund til at nævne de to Bøger i Forbindelse med hinanden er, at det kunde bidrage til at belyse Spørgsmaalet om, hvorledes man skal lægge de økonomiske Problemer op for Ikke-Fagfolk for at vække Interesse og Forstaaelse for dem. I begge Henseender tror jeg, at man vinder mere Land ved at gaa lige til Sagen som Johan Vogt end gennem en langsommelig Belæring som i Erling Petersens Bog, hvor man først i et følgende Bind kan vente de aktuelle Problemer diskuteret.

Vogt hævder, at Bank- og Forsikringsfolk er blevet hængende i den ortodokse Renteteori, hvorefter Rentefodens Højde beror paa Sammenhængen mellem Omfanget af den løbende Opsparing og Kapitalefterspørgslen og derfor tror, at den nugældende relativt lave Rente er et forbigaaende Fænomen. Heroverfor præsenterer Vogt den moderne *keynske* Renteteori, hvorefter Rentefoden er en bestemmende Faktor for den løbende Totalindkomst i Samfundet, og dens Betydning for Opsparingen først og fremmest maa betragtes i Sammenhæng med denne Totalindtægt. Det konstateres, at den moderne Renteteori er udformet forskelligt i de tre nordiske Lande. Det skyldes institutionelle og historiske Forhold samt Økonomernes Grad af »radikalitet«. Dette

er imidlertid ikke afgørende i Forhold til moderne Renteteoris Forskel fra den klassiske. Den moderne Teori fører til, at Seddelbanken gennem sin Indflydelse paa de private Banker og Publikums Likviditet *de facto* kommer til at bestemme Rentefodens Højde. Den rigelige Likviditet, som Besættelsen har skabt i Norge, muliggør i Virkeligheden en lavere Rentefod end den nuværende, og med en Fastholdelse af Nutidens Reguleringssystem kan man kun forvente Likviditeten opretholdt, saaledes at Rentefoden paa lang Sigt i Arbejder og Bondes Interesse bliver lav. Vogt opfatter det saaledes, at »Pengemonopolet« paa denne Maade er brudt, men indrømmer, at de nuværende Restriktioner maa bevares eller afløses af andre, hvis den lave Rentefod skal opretholdes uden Inflation.

Over for dette Diskussionsindlæg — for andet giver Forfatteren det ikke ud for — har man Lyst til at stille to Spørgsmaal. Er den norske Prisregulering helt vandtæt, saa man er sikker paa, at den brede Befolkning ikke taber lige saa meget ved den moderate Inflation, som den vinder ved den lave Rente? Erling Petersens Indføjelse af den sorte Børs i Pengelæren tyder ikke derpaa. Hvis Reguleringerne skal gøres endnu mere effektive, medfører de saa ikke endnu flere Ulemper ogsaa for dem, af Hensyn til hvilke man opretholder den lave Rente? — Om Konklusionen kan man have forskellig Mening, men der vil sikkert være Enighed om, at Vogts lille Bog er et frisk og velskrevet Indlæg i Debatten om Rentepolitikken, der er lige saa aktuelt her i Landet som i Norge.

Niels Banke.

Aksel H. Pedersen: Byggeriets retslige og økonomiske Organisation. Gyldendal. Kbh. 1946. 311 Sider. 18 Kr.

Bogen er ikke en videnskabelig Afhandling, men henvender sig til Bygherrer, Arkitekter, Sagførere, Entreprenører, Haandværkere, Leverandører, Bankfolk m. v., og for denne Kreds af Praktikere vil Bogen utvivlsomt blive af betydelig Værdi.

Efter en kort Gennemgang af Byggeriets Udvikling gennem de sidste Aarhundreder, herunder Omtale af Byggekrisen i 1908, Straamandsvæsenet og de forskellige andre Former

for Byggesvindler, følger en Række Kapitler, der behandler de vigtigste Sider af Byggeriet ud fra saavel økonomiske som juridiske Synspunkter. For en Økonom maa de mest interessante Kapitler være dem, der omhandler Byggeriets Finansieringsplan og Fordelingsplan.

Finansieringsplanen definerer Forfatteren som en specificeret Oversigt over: 1. Anskaffelsessummen, 2. Finansieringen samt 3. En paa Grundlag heraf udarbejdet Rentabilitetsberegning.

Man maa være enig med Forfatteren i, at det er af stor Betydning, at alle, der har med Byggeri at gøre, med Omhu udarbejder en detailleret Finansieringsplan forinden Byggeriets Iværksættelse. For den, der vil bygge sig en Villa, er det vigtigt forinden at vide, hvad han kommer til at »sidde for«, og for den, der bygger erhvervsmæssigt, er det naturligvis af stor Betydning, at der er Sikkerhed for, at Byggeriet er rentabelt, og at Byggeriet gennemføres rationelt og økonomisk.

Den udførlige Tilrettelæggelse af Byggeriet — som Finansieringsplanen er Udtryk for — vil under Byggeriets Udførelse gøre det muligt for Bygherren omgaaende at træffe sine Dispositioner over for uforudsete Hændelser, saa at han til Stadighed kan føle sig paa sikker Grund. Særlig nødvendigt med en udførlig Plan vil det være i de Tilfælde, hvor Bygherren er uerfaren eller arbejder med ringe Egenkapital, og hvor hans Økonomi derfor paa afgørende Maade er afhængig af, om hans Forkalkulation er rigtig. I denne Forbindelse maa ogsaa fremhæves, at det for den kapitalsvage Bygherre er særlig ønskeligt at kunne fremlægge en godt gennemarbejdet Finansieringsplan for sine Entreprenører, da disse ellers ved Afgivelsen af deres Tilbud maa tage større Hensyn til den Risiko, det rummer at arbejde for en kapitalsvag Bygherre.

I sin Gennemgang af Finansieringsplanens enkelte Bestanddele, som dels foretages i et selvstændigt Kapitel og dels i Tilslutning til Behandlingen af andre Emner (Byggegrunden, Grundprioritet, Byggelaan m. v.) fremsætter Forfatteren forskellige Synspunkter, som kan give Anledning til Diskussion. Eksempelvis udtales Side 131:

»I Perioder, hvor Konjunkturerne er nedad-